Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemindeki Sınav Sorularının İnternet Üzerinden Yayınlanması: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi Örneği

Melda Beyaz Korkut[1], İlker Kayabaş[2]

[1] Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi , Öğrenme Teknolojileri Araştırma ve Geliştirme Birimi, Eskişehir

[2] Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi , Öğrenme Teknolojileri Araştırma ve Geliştirme Birimi, Eskişehir

mbeyaz@anadolu.edu.tr,
ikayabas@anadolu.edu.tr

Özet : Türkiye'de uzaktan eğitim sisteminde eğitim veren üniversiteler; öğrenci ölçme ve değerlendirme işlemleri için, çevrimiçi sınav sistemi, merkezi sınav sistemi ve alternatif ölçme ve değerlendirme sistemlerini kullanarak uzaktan eğitim sınavları yapmaktadırlar. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakülteleri sınavları, gözetmen eşliğinde merkezi sınav sistemiyle gerçekleşmektedir. Büyük bir titizlikle hazırlanan Açıköğretim sınavları; cumartesi sabah ve öğleden sonra, pazar sabah ve öğleden sonra olmak üzere 4 oturumdan oluşmaktadır. Açıköğretim öğrencileri, sınav öncesinde çalışma amaçlı, sınav sonrasında kontrol amaçlı sınav sorularına erişmek istemektedirler. Sınav soruları, belirli süreçten geçip internet üzerinden öğrencilere sunulmaktadır. Bu çalışmada; Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin yaptığı sınavlar sonrasında, sınav kitapçıklarının internet üzerinden yayınlanması ve kullanılan sınav yayınlama sistemleri anlatılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Merkezi Sınav, Uzaktan Eğitim Sınavları, Sınav, Sınav Yayınlama

Publishing Exam Question of the Open and Distance Education System via Internet: Anadolu University Open Education Examination Publishing System Example

Abstract: Universities providing distance education system in Turkey holds distance education examinations using online examination system, central examination system and alternative measurement and evaluation systems for student assessment and evaluation procedures. Anadolu University, Faculty of Open Education, Economics and Business exams are held with the central examination system accompanied by a supervisor. Meticulously prepared open education exams consists of 4 sessions as Saturday morning and afternoon, Sunday morning and afternoon. Open Education students want to access the exam questions to study before exam and to control their answers after the exam. Exam questions are offered to students via the internet after a certain period. In this study, the publication of the examination booklet via internet and current exam publishing systems, after an examination of Anadolu University Open Education Faculty, will be described.

Keywords: Central Examination, Distance Education Exam, Exam, Examination Publishing

Giriş

Türkiye'de ilk kez 1982 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin kurulması ile başlayan Açık ve Uzaktan Eğitim uygulamaları, yasal düzenlemeler paralelinde 2009 yılından sonra yaygınlaşmaya başlamıştır. Ülkemizde açık ve uzaktan eğitim hizmeti sunan yetmişten fazla üniversite, belirledikleri öğrenme yöntemleri ile öğrencilerine hizmet vermekte ve bu hizmeti alan

öğrencilere ölçme ve değerlendirme amaçlı sınavlar uygulamaktadır.

Öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik kullanım deneyimlerinin artması, uzaktan eğitimle verilecek dersler için öğrencilere zaman ve mekân esnekliği sağlanması, ilgili dersler için yapılan ölçme ve değerlendirmelerde bütünlük sağlanması, ortak dersler için verilen eğitimin tüm öğrencilere aynı standartta verilmesinin sağlanması, kaynakların (derslikler vb.) verimli kullanılması amacıyla bazı dersleri uzaktan eğitim yolu ile vermektedir. 2547 sayılı kanunun 44. maddesinin (e) fıkrasına göre örgün öğretim ile verilen derslerin %30'u uzaktan eğitim ile verebilmektedir. Birçok üniversite ön lisans ve lisans eğitim-öğretim ve sınav yönetmeliğinin 10. maddesi ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Yabancı Dil (İngilizce), Türk Dili gibi dersleri uzaktan eğitim ile yürütmekte ve sınavlarını uzaktan eğitim sistemine uygun şekilde yapmaktadır.[1]

Uzaktan eğitim sisteminde sınavlar, çevrimiçi sınav sistemi, merkezi sınav sistemi, alternatif ölçme ve değerlendirme sistemleri ile gerçekleşmektedir. Çevrimiçi sınav sisteminde, öğrencilerin internet üzerinden sınav olmalarını sağlayan bir sistemdir. Merkezi sınav sistemi; öğrencilerin sınavlarının gözetimli olarak yüz yüze yürütülen ve değerlendirildiği merkezi bir sistemdir. Alternatif ölçme ve değerlendirme sistemleri ise, wiki, blog, ödev ve proje değerlendirmeleridir[2].

Sınavlar ara sınav ve dönem sonu sınavları olmak üzere dönemlik sınavlardır. Bu sınavların üniversitenin belirleyeceği şekilde gerçekleşmektedir. Bazı üniversiteler sınavların ikisini de gözetimli olarak yüzyüze yaparken, bazı üniversiteler bir sınavı internet üzerinden çevirim içi, diğer sınavı gözetimli olarak yüz yüze yapmaktadır.

Türkiye'deki bazı Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemindeki sınavlar ve bu sınavları gerçekleştirme biçimleri tabloda gösterilmiştir.

Tablo1. Türkiye'deki bazı üniversiteleri sınavları ve gerçekleştirme biçimleri

Üniversite	Ara Sınav	Dönem Sonu Sınavı	Bütünleme
Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi http://www.ataaof.edu.tr	Çevrimiçi	Belirlenen il sınav merkezlerinde gözetmen eşliğinde gerçekleştirilmektedir.	Belirlenen il sınav merkezlerinde gözetmen eşliğinde gerçekleştirilmektedir.
Sakarya Üniversitesi http://www.uzem.sakarya.edu.tr/	Çevrimiçi	Sınavlar programda ilan edilen yer, gün ve saatte gerçekleşir.	-
Maltepe Üniversitesi http://muzeb.maltepe.edu.tr/programlar	Çevrimiçi	Kampüste gözetmen eşliğinde gerçekleştirilmektedir.	-
İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi http://auzef.istanbul.edu.tr/	Çevrimiçi	Belirlenen il sınav merkezlerinde gözetmen eşliğinde gerçekleştirilmektedir.	-
Gazi Meslek Yüksekokulu (Uzaktan Eğitim)	Çevrimiçi ya da gözetmen eşliğinde	Online ya da gözetmen eşliğinde	-

Uzaktan Eğitim Sistemi: Açıköğretim

Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemi, ülkemizde çağdaş anlamda uzaktan eğitim modeli ile yükseköğretim yapan ilk kurumdur.

1982-1983 öğretim yılına İktisat ve İş İdaresi alanındaki iki uzaktan öğretim programı ile başlayan Açıköğretim Sistemi, 1993 yılında, 496 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İktisat ve İşletme programları dörder yıllık fakültelere dönüştürülmüştür. Açıköğretim Fakültesi de açıköğretim ile uygulamaya yönelik işleri yapmakla ve ön lisans, lisans tamamlama ve her türlü sertifika programlarını yürütmekle görevlendirilmiştir[3].

Açıköğretim Fakültesinde derslerin yürütülmesi sırasında, basılı ders malzemeleri ve televizyon yayınlarından yararlanmanın ötesinde, İnternet, bilgisayar destekli eğitim, videokonferans gibi gelişmiş teknolojileri kullanarak öğrencilerin de bu teknolojilere uyumunu sağlamak ve teknolojik etkileşim yaratmak çabası içindedir. Öğrenci ölçme ve değerlendirme için uzaktan eğitim sınavları gerçekleşmektedir. Bir dönemde en az bir ara ve dönem sonu sınavları yapılmaktadır. Sınavlar; Güz ara sınavı, güz dönem sonu sınavı, bahar ara sınavı, bahar dönem sınavı olarak; merkezi sistemde, gözetimli olarak, yüzyüze veya internet üzerinden online olarak yapılmaktadır. Merkezi açıköğretim programlarında sınavlar çoktan seçmeli test, şeklinde olmaktadır[4].

Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri Sınavları

Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri, Türkiye Programları, Batı Avrupa Programları; Azerbaycam Programları, Bulgaristan-Kosova-Makedonya Programları olmak üzere farklı merkezi sınavlar gerçekleşmektedir. Her programda öğretim yılı boyunca 4 sınav olmaktadır.

Sınav Yayınlama Sistemleri

Öğrenciler sınav öncesinde çalışma amaçlı, sınav sonrasında kontrol amaçlı sınav sorularına ulaşmak istemektedirler. Soru kitapçıkları 2007 yılından beri, internet üzerinden öğrenciye sunulmaktadır. Bu hizmet, 2007-2014 yılları arasında e-Öğrenme Portalı'nda gerçekleşmiş, 2014 Kasım ayından itibaren Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi'nden yayınlanmaya başlamıştır.
Bu bölümde e-Öğrenme Portalı ve Sınav yayınlama sistemlerinin kullanımı ve özelliklerinden bahsedilecektir.

1. e-Öğrenme Portalı Sınav Yayınlama

Açıköğretim Fakültesi'nde internete dayalı e-Öğrenme hizmetleri 1999 yılında Deneme sınavları ile başlamıştır. 2002 yılında e-Alıştırma, 2003 yılında e-Kitap ve 2004 yılında e-Televizyon hizmetleri tasarlanarak yayına girmiştir. Her birisi ayrı siteye sahip bu hizmetler Haziran 2005'de birleştirilerek Açıköğretim e-Öğrenme Portalı adı altında yayınlanmaya başlamıştır[5].

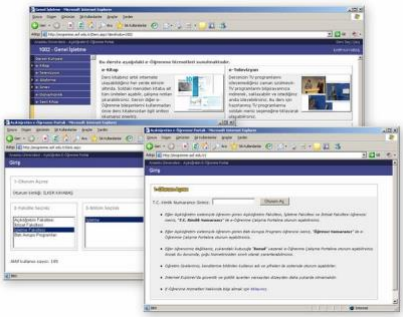

Şekil 1 : Yıllık e-Öğrenme Portalı [6]

Sınav soruları 2007- 2008 öğretim yılından itibaren e-Öğrenme Portalında e-Kitap Hizmeti olarak yayınlanmaya başlamıştır. Bu yıldan önceki sınav soruları (1999 yılı ve sonrası) da portala ders bazında eklenmiştir. Sınav Kitapçıklarının olduğu e-Kitap hizmeti, FlashPaper (SWF) dosyalarını içermektedir. Öğrenciler bu sistemde, sınav kitapçıklarına oturum oturum ulaşabilmektedir. Öğrencinin bu hizmete erişebilmesi ve görüntüleyebilmesi için Flash Player eklentisinin bilgisayarda yüklü olması gerekmektedir[7].

1.1. Yayınlama Süreci

Test Araştırma Birimi(TAB) tarafından hazırlanan sınav soruları sınav bitiminde PDF formatında, oturum kodu ve kitapçık grubuna (A, B, C, D) göre sıralı dosyalar biçiminde Öğrenme Teknolojileri Araştırma Geliştirme (ÖTAG) Birimine e-Öğrenme Portalına eklenmek üzere ulaştırılmaktadır. Sürecin işleyişi aşağıdaki ilgili bir şema ile verilmektedir.

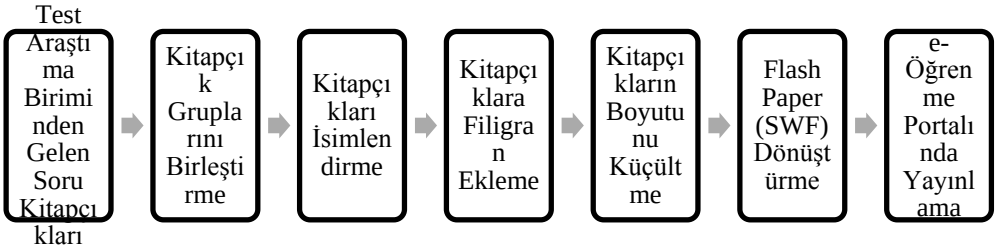

Şekil 2: Sınav Sorularının Yıllık e-Öğrenme Portalında Yayınlama süreci

Yıllık e-öğrenme portalının teknik bazı özelliği nedeniyle, bu sisteme eklenecek sınav kitapçıkları dosyalarının bazı süreçlerden geçirilmesi gereklidir. Aynı kodlu ve farklı kitapçık türüne sahip olan kitapçıklar birleştirilip oturum koduna göre sıralı kitapçıklar PDF formatında hazırlanmalıdır. Örneğin,1123 oturum kodlu kitapçık dosyası; 1123A,1123B, 1123C, 1123D kitapçıklarının birleştirilmesiyle oluşmaktadır. Birleştirme işleminin ardından hazırlanan yeni PDF dosyalarının boyutları epeyce büyümekte ve bu büyük dosyalar öğrencilerin bu dosyalara erişimlerini kötü yönde etkileyeceğinden dosyaların boyutlarını küçültmek gerekmektedir. Dosya boyutlarını küçültme işlemlerini gerçekleştirdikten sonra her bir soru kitapçığı dosyasına sınavın tanımını yapan

filigranlar eklenmektedir. Bu işlemlerin sonunda dosya boyutu küçültülmüş, filigran eklenmiş PDF dosyaları oluşmaktadır. Yıllık e-Öğrenme Portalında PDF dosyaları görüntülenememektedir. Bu sistemde soru kitapçıklarının görüntülenebilmesi için dosyaların FlashPaper dosyası olması gerekmektedir.

Yıllık e-Öğrenme Portalında dosyaların yayınlanabilmesi için PDF olan soru kitapçıkları tek tek SWF formatına dönüştürülmekte ve yeniden isimlendirilmektedir. Kitapçıkların yayınlanabilmesi için, e-Öğrenme Portalı yönetici panelinde sınavın adı, tarihi, oturum kodları gibi sınavla ilgili bilgiler girildikten sonra SWF dosyaları ilgili klasöre eklenerek sınav soruları yayına açılmaktadır. 2007- 2008 öğretim yılından itibaren e-Öğrenme Portalına 1999 yılı ve sonrası dahil olmak üzere 15 öğretim yılına ait toplam 72 sınav, 4640 soru kitapçığı sisteme eklenmiştir.

2. Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi

Sınav sorularını daha hızlı yayınlamak, oluşabilecek dosya hatalarına çabuk müdahale edebilmek ve öğrencilerin sınav sorularına daha kolay ve sorunsuz ulaşabilmelerini sağlamak amacıyla, ÖTAG Birimi yazılım kadrosu tarafından Sınav Yayınlama Sistemi hazırlanmıştır. Kasım 2014 tarihinde sınav soruları yeni bir yazılım, yeni bir sunucu ve yeni sistemiyle, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi http://sinav.eogrenme.anadolu.edu.tr/ web adresinde yayınlanmaya başlamıştır.

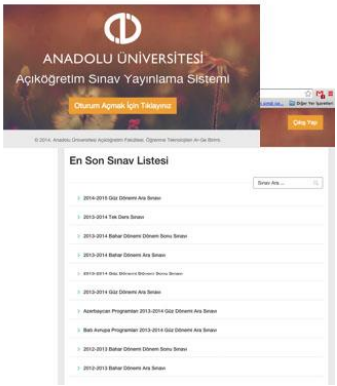

Şekil 3. Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi

Öğrencilerin Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi'nde oturum açabilmeleri için TC Kimlik numaraları ve Şifre girmeleri yeterlidir. Bu sistemde bütün sınav kitapçıları PDF formatındadır. Dosyaları görüntüleyebilmek için Adobe Acrobat Reader dışında bir yazılıma ihtiyaç duyulmamaktadır. Öğrenciler bu sistemdeki soru kitapçıklarını bilgisayarlarına kolaylıkla indirebilmektedirler.

2.1. Yayınlama Süreci

Kullanımı kolay olan bu sistemde, öğrenci aradığı sınava kolaylıkla ulaşabilmektedir. Sınav Ara kutucuğunu kullanarak sistemdeki istediği sınava ve sınavlardaki soru kitapçığına çok hızlı erişebilmektedir.

Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi'nde soru kitapçık dosyaları PDF formatında olduğundan, yayınlama süreci

kolaylaşmıştır. Bu sistemdeki sınav yayınlama süreci aşağıdaki şemada verilmektedir.

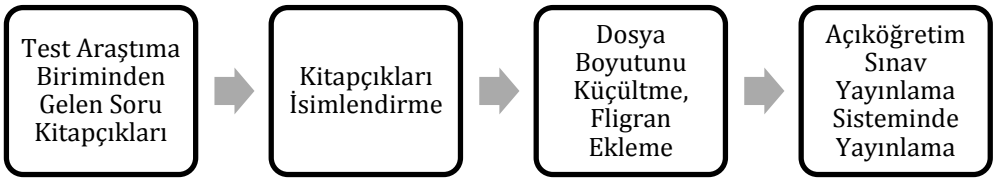

Şekil 4. Açıköğretim Sınav Yayınlama Sisteminde Yayınlama Süreci

Test Araştırma birimi tarafından hazırlanan kitapçıkların A kitapçık grubu süzülmüş ve öğrencinin sistemdeki kitapçıkları daha kolay indirebilmesi için dosyaların boyutları küçültülmüştür. Yayın haklarını bildiren metinler her bir kitapçığa eklenerek yayına hazır PDF dosyaları oluşturulmuştur.

Bu sistemin yönetim paneli; kullanıcı sayısı, disk kullanımı, dosya özellikleri gibi istatiksel özelliklerine kolayca ulaşılabilen kullanımı kolay bir sistemdir. Yönetim Paneliyle yeni bir sınav oluşturulabilmekte, oluşturulan bu sınav adı sunucu bilgisayarında klasör olarak sisteme eklenmektedir. Sunucuya eklenen sınav klasörüne PDF dosyaları eklenerek yayınlanacak sınav hazırlanmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi'ne geçilmesiyle 2012-2013 öğretim yılı ve 2013-2014 öğretim yılı tüm geçmiş sınav soruları ve 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Dönemi ara sınav soruları bu sisteme aktarmak için çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Bütün bu düzenlemeler bittikten sonra, 26 geçmiş yıl sınav soruları ve 2014-2015 öğretim yılı güz dönemi ara sınav soruları toplamda 27 sınav, 3131 adet soru kitapçığı sisteme eklenmiş ve yayına açılmıştır.

2014 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sınav Yayınlama Sisteminde yayınlanan sınav sorularına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sınav Yayınlama Sistemi'ndeki Sınav ve Kitapçık Sayıları

Öğretim Yılı	**Dönem**	**Sınav Adı**		**Kitapçık Sayısı**
2012-2013	Güz	Ara Sınav	Açıköğretim	236
2012-2013	Güz	Dönem Sonu	Açıköğretim	236
2012-2013	Güz	Ara Sınav	BAP	53
2012-2013	Güz	Dönem Sonu	BAP	53
2012-2013	Güz	Ara Sınav	AZE	28
2012-2013	Güz	Dönem Sonu	AZE	28
2012-2013	Bahar	Ara Sınav	Açıköğretim	225
2012-2013	Bahar	Dönem Sonu	Açıköğretim	225
2012-2013	Bahar	Ara Sınav	BAP	50
2012-2013	Bahar	Dönem Sonu	BAP	50
2012-2013	Bahar	Ara Sınav	AZE	27
2012-2013	Bahar	Dönem Sonu	AZE	27

2013	-	Tek Ders	Açıköğretim	63
2013-2014	Güz	Ara Sınav	Açıköğretim	275
2013-2014	Güz	Dönem Sonu	Açıköğretim	275
2013-2014	Güz	Ara Sınav	BAP	63
2013-2014	Güz	Dönem Sonu	BAP	63
2013-2014	Güz	Ara Sınav	AZE	37
2013-2014	Güz	Dönem Sonu	AZE	37
2013-2014	Bahar	Ara Sınav	Açıköğretim	264
2013-2014	Bahar	Dönem Sonu	Açıköğretim	264
2013-2014	Bahar	Ara Sınav	BAP	60
2013-2014	Bahar	Dönem Sonu	BAP	60
2013-2014	Bahar	Ara Sınav	AZE	36
2013-2014	Bahar	Dönem Sonu	AZE	36
2014	-	Tek Ders	Açıköğretim	83
2014-2015	Güz	Ara Sınav	Açıköğretim	277

Sonuç

Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim hizmeti sunan yetmişten fazla üniversite bulunmaktadır. Bu üniversiteler, belirledikleri öğrenme yöntemleri ile öğrencilerine hizmet vermekte ve öğrencilere ölçme ve değerlendirme amaçlı sınavlar uygulamaktadır. Bazı üniversiteler ara sınavı çevrimiçi, dönem sonu sınavını merkezi sınav uygularken bazı üniversiteler ara ve dönem sonu sınavlarını merkezi sınav şeklinde uygulamaktadır.

Açık ve Uzaktan eğitim sistemi sunan Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri, bir dönemde en az bir ara ve dönem sonu sınavı yapmaktadır. Sınavlar; Güz ara sınavı, güz dönem sonu sınavı, bahar ara sınavı, bahar dönem sınavı olarak; merkezi sistemde, gözetimli olarak yapmaktadır.

Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri, Türkiye Programları, Batı Avrupa Programları; Azerbaycam Programları, Bulgaristan-Kosova-Makedonya Programları olmak üzere farklı merkezi sınavlar gerçekleşmektedir.

2007 yılından itibaren sınav soruları internet üzerinde yayınlanmaktadır. 1999 yılı ve sonrası dahil olmak üzerek 2014 Kasım ayına kadar e-Öğrenme portalında 72 sınav 4640 soru kitapçığı öğrencinin erişimine sunulmuştur. Bu sisteme soru kitapçıklarını yükleme ve yayınlama işlemleri uzun süreçler aldığından, sınav soruları Sınav Yayınlama Sistemi'ne taşınmıştır. Bu sistemde 2012 yılından sonra gerçekleşen 27 geçmiş dönem soruları 3131 adet soru kitapçıkları bu sistemde hizmete sunulmuştur.

Kaynaklar

[1] ATAUZEM, “Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi”, (Çevrimiçi) 2014, Elektronik adres:http://atauzem.atauni.edu.tr/uzemv1/programlar.aspx?program=16&sayfa=3, (2014)

[2] Yükseköğretim Kurulu, “Açık ve Uzaktan Eğitim Standartları ve Akreditasyonu Yönetmeliği Taslağı”, (Çevrimiçi) Elektronik Adres: http://uzaktanegitim.istanbul.edu.tr/calistay2012/uploads/istanbul-universitesi-uzaktan-egitim-ve-uygulama-merkezinin-ornek-akreditasyon-calismasi.pdf . 12-13 (2012).

[3]Anadolu Üniversitesi, (Çevrimiçi), Elektronik adres: https://www.anadolu.edu.tr/tr/akademik/birim/genelBilgi/2/1/1, (2014)

[4] Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakülteleri, “Dönemlik-Kredili Sistem Ölçma ve Değerlendirme Kılavuzu”, ESKİŞEHİR, 6-7, Elektronik adres: “https://www.anadolu.edu.tr/sites/default/files/%C3%96l%C3%A7me%20ve%20De%C4%9Ferlendirme%20K%C4%B1lavuzu6688.pdf” (2012)

[5] Açıköğretim Sistemi, (çevrimiçi), Elektronik Adres: http://aof.anadolu.edu.tr/content/acikogretim-sistemi

[6] M.E. Mutlu, B. Kip, İ. Kayabaş, IETC 2006 6th International Educational Technology Conference konferansı dahilinde "6th International Educational Technology Conference Proceedings Vol:3" bildiri kitapçığındaki "Açıköğretim E-Öğrenme Sisteminde Öğrenci - İçerik Etkileşimi", 1262-1269 pp., Famagusta, North Cyprus, (2006)

[7]. M.E. Mutlu, M. Beyaz Korkut, Ü. Yılmaz, IETC 2006 6th International Educational Technology Conference konferansı dahilinde "6th International Educational Technology Conference Proceedings Vol:3" bildiri kitapçığındaki "Ders Kitaplarının Dağıtımı Amacıyla İnternetin Kullanılması: Açıköğretim e-Kitap Uygulaması Örneği", 1270-1277 pp., Famagusta, North Cyprus, (2006)